

Τα παιδιά του πολέμου

Αν θελήσουμε να δώσουμε έναν ορισμό στη λέξη πόλεμος αυτός δεν μπορεί να είναι άλλος από την ετεροκαταστροφική επίλυση των διαφορών μεταξύ ομάδων ανθρώπων. Αυτή -η αυταπόδεικτη βίαιη κατάσταση- όμως δεν περιορίζεται μόνο στα πολεμικά χαρακτηριστικά και τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη, αλλά γοργά φτάνει στα σχολεία, στα νοσοκομεία και τις κλινικές, τα πάρκα και τις παιδικές χαρές, τους χώρους λατρείας. Ο φόβος, η ανασφάλεια και η καταπάτηση κάθε ανθρωπιστικής αξίας γίνονται έτσι *modus vivendi*, ο φυσικός αφανισμός του "αντιπάλου" το υπέρτατο αγαθό προς κτήση και ο ήχος από τα όπλα το φρικιαστικό ναυούρισμα παιδιών που ποτέ δεν επέλεξαν να πολεμήσουν.

Πιθανά, η ανάμνηση του γενικευμένου πολέμου και της προσφυγιάς σταδιακά ξεθωριάζει από τη συλλογική εθνική μνήμη μας. Ίσως γιατί συχνά η ημέρα μας είναι γεμάτη από μικρές ή μεγάλες συρράξεις, ίσως γιατί η οικονομική προσφυγιά δεν είναι πλέον μόνο εισαγόμενη αλλά και εξα-

γωγίμη, ίσως γιατί το ρήμα "κατέχω" έχει μεγαλύτερη αξία -αυτή την εποχή- από το ρήμα "φροντίζω". Ετσι τα "παιδιά του πολέμου" γίνονται άλλο ένα θέμα στείρας πολιτικής αντιπαράθεσης, ένα παράθυρο στην τηλεόραση υψηλής ευκρίνειας, λίγες γραμμές στις τελευταίες σελίδες εφημερίδων, στομφώδεις δηλώσεις αρχόντων για λόγους "κοινωνικής συνοχής του τόπου". Είναι όμως τα ίδια παιδιά που καμία κυβερνήση δεν θα αποζημιώσει πλουσιοπάροχα σαν την οικογένεια του Γιουβανι Λο Ρορτο [1] παιδιά που από το Κογκό -χώρα με πλούσιο υπέδαφος- μέχρι τη Συρία -χώρα που η θέση της είναι περιζήτητη- δεν έχουν να φάνε, παιδιά που τα πυροβολούν, βιάζουν, απαγάγουν, ακρωτηριάζουν [2].

Σε ένα παιδί τα συμπτώματα ενός ακραίου και βίαιου ψυχικού τραύματος -όπως ο πόλεμος- εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες και μπορεί να εμφανιστούν με διαφορετικούς τρόπους. Η ψυχική παλινδρόμηση, η αναβίωση του τραύματος, ο διαταραγμένος ύπνος, τα διασχιστικά συ-

μπτώματα, η αποδιοργανωμένη ή και διεγερτική συμπεριφορά, το αίσθημα του αβοήθητου, η ενοχή του διασωθέντα είναι μόνο μερικά από τα συμπτώματα που συμβάλουν ώστε αυτά τα παιδιά να είναι ιδιαίτερα τραγικά. Σήμερα η έρευνα παρέχει ικανές ενδείξεις ότι "τα παιδιά του πολέμου" παρουσιάζουν όχι μόνο υποσιτισμό και μια εν γένει κακή σωματική υγεία αλλά και δομικές/ λειτουργικές μεταβολές του κεντρικού νευρικού συστήματος. Έτσι χάρη στο τραύμα του πολέμου -αν λείψουν οι στοχοθετημένες παρεμβάσεις- τα παιδιά αυτά μπορεί να αναπτύξουν ψυχοσωματικές δυσκολίες και κατά την ενήλικη ζωή παρά, είτε την παύση των εχθροπραξιών είτε την φυγή από την εμπόλεμη ζώνη. Μοιάζοντας ίσως με τις νάρκες στο Αφγανιστάν συνεπώς, κανένας πόλεμος δεν σταματά εύκολα να δημιουργεί θύματα, δεν σταματά να μετατρέπει τα παιδιά σε ψυχές χωρίς ευοίωνα μέλλον. Αυτό το γνωρίζουν όλοι όσοι έζησαν τον πόλεμο. Γι' αυτό φεύγουν, γι' αυτό μπαρκαρώνουν σε σάπια καράβια, γι' αυτό γί-

νονται Αϊλάν Κουρντί. Ξέρουν ότι μπορεί τα σύνορα να κλείσουν, να μπουν σε κάποιο άθλιο hot spot, να βραχούν αλλά τουλάχιστο θα έχουν την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Αυτή την ελπίδα που κάθε κυοφορούσα έχει για το παιδί της, αυτή την ελπίδα που ο πόλεμος μετατρέπει σε ουτοπιστικό εφιάλτη.

Οι γιαγιάδες της Μυτιλήνης, οι λιμενικοί στην άγονη γραμμή, οι οργανώσεις, σίγουρα δεν σταματούν τους πολέμους. Είναι όμως εκεί, δίνοντας μια άλλη μάχη. Τη μάχη της ζωής προς το θάνατο, τη μάχη του ανθρωπίνου γένους προς τα λογιστικά οφέλη του πολέμου, τη μάχη των "παιδιών του πολέμου" για να παραμείνουν απλά, παιδιά.-

Γιάννης Ν. Βαγιωνίσης
Παιδοψυχίατρος

Βιβλιογραφία:

- 1) <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/09/16/us-government-makes-donation-to-family-of-italian-aid-worker-killed/>
- 2) Childhood, War, Refugeedom and Trauma: Three Core Questions for Mental Health Professionals. Derek Summerfield. Journal of Transcultural Psychiatry, September 2000, 37 (3): 417-433

17 Οκτωβρίου: Διεθνής ημέρα για την εξάλειψη της φτώχειας

Το 2010 ανακηρύχθηκε ως το ευρωπαϊκό έτος κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του φαινομένου του υποσιτισμού και της φτώχειας. Συμπληρωματικά το άρθρο 25 §1 της οικονομικής διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφέρει: «Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένειά του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες...».

Ωστόσο, το 2008 περισσότερα από 80 εκατομμύρια άτομα σε ολόκληρη την Ένωση ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας, "Από τα άτομα αυτά, περισσότερα από τα μισά είναι γυναίκες και 20 εκατομμύρια είναι παιδιά". Με την οικονομική κρίση, βεβαίως, το φαινόμενο της φτώχειας επιδεινώθηκε και συμπαρέσυρε ακόμη περισσότερα άτομα.

Η έννοια της φτώχειας αντικαταστάθηκε με πολιτικά τεχνάσματα από τον όρο «κοινωνικός αποκλεισμός» καθώς ο όρος αυτός ακούγεται πιο εύχαρα στους πολίτες αποτρέποντας τεχνίεντως την κρατική επιβολή για την εξάλειψη του φαινομένου. Η ύπαρξη κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων σηματοδοτεί την κατάλυση

βασικών εννοιών που συνιστούν μία δημοκρατική κοινωνία η οποία έχει ως θεμέλιο λίθο της την κοινωνική ευημερία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική ισότητα. Όταν αποκλείονται κοινωνικά ομάδες πληθυσμού, για λόγους που δεν εξαρτώνται άμεσα από αυτές, τότε παύει το κοινωνικό δικαίωμα του ενός να είναι ίσο με το κοινωνικό δικαίωμα του άλλου. Υπό αυτό το πρίσμα, μεταμορφώνεται μία κοινωνία ισότητας δικαιωμάτων σε μία κοινωνία ανισότητας και διακρίσεων.

Η φτώχεια δεν γνωρίζει φύλο, ηλικία ή εθνικότητα. Όπως αναφέρει και ο Αναγνωστάκης χαρακτηριστικά «Όχι πια το πώς θα ζήσεις καλύτερα, αλλά αν θα ζήσεις καν». Τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα από το έργο των Γιατρών του Κόσμου τόσο μέσα από τα Πολυϊατρεία όσο και από τις Κι-

ντές Μονάδες που προσφέρουν πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική κάλυψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη έρχονται να επιβεβαιώσουν τα παραπάνω. Στο Ανοικτό Πολυϊατρείο των Γιατρών του Κόσμου στα Χανιά το 2015, 3302 άτομα έλαβαν ιατρική και φαρμακευτική κάλυψη ενώ σε αρκετά άτομα δόθηκαν επισιτιστικά πακέτα. Τα στατιστικά στοιχεία είναι ανησυχητικά καθώς ολοένα και περισσότερα άτομα αδυνατούν να καλύψουν το κόστος των φαρμάκων, την ιατρική τους περίθαλψη αλλά και την αγορά βασικών αγαθών όπως είναι το γάλα.

Απέναντι στο ζήτημα της φτώχειας-εμείς ως Γιατροί του Κόσμου - απαιτάμε με αλληλεγγύη, με δημιουργία νέων δομών και προγραμμάτων για την ανακούφιση των συνανθρώπων μας.

Κ. Κυριακοπούλου

Στον Κατοικά, η ομάδα μας προσφέρει πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη στους 683 πρόσφυγες που διαμένουν στον καταυλισμό. Κάθε μέρα πάνω από 20 άτομα εξετάζονται και λαμβάνουν ιατρική φροντίδα.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την European Commission - Humanitarian Aid & Civil Protection (ECHO).

Τα στατιστικά ιατρείου από 10/10/2016 έως και 14/10/2016 είναι

ΕΛΛΑΔΑ:	36
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ:	14
ΑΛΒΑΝΙΑ:	8
ΤΟΥΡΚΙΑ:	1
ΠΑΚΙΣΤΑΝ:	4
ΙΡΑΝ:	1
ΣΥΡΙΑ:	7
ΓΚΑΝΑ:	1
ΝΙΓΗΡΙΑ:	3
ΜΑΡΟΚΟ:	5
ΑΛΓΕΡΙΑ:	2
ΣΟΥΔΑΝ:	1
Σύνολο Ατόμων:	83

